Autoreferat

1. Imię i Nazwisko

Adam Burakowski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne

Magister historii, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, rozprawa magisterska pt. „Życie chłopów w rodzinie i społeczeństwie w świetle literatury sowizdrzalskiej XVII wieku", promotor: prof. dr hab. Andrzej Tadeusz Karpiński, 2001

Magister studiów wschodnich, Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, rozprawa magisterska „Rumuńska polityka kulturalna w latach 1944-64", promotor: prof. Constantin Geambaşu, 2003

Doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, rozprawa doktorska pt. "Dyktatura Nicolae Ceauşescu 1965-1989: wzrost, stagnacja, upadek", promotor: prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, 2007

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

Od 1 stycznia 2004 r. - Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk

4. Wskazane osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

System polityczny współczesnej Rumunii

b) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

A. Burakowski: *System polityczny współczesnej Rumunii*, Kraków 2014, Instytut Studiów Politycznych PAN, Ośrodek Myśli Politycznej, s. 262

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Historią najnowszą i współczesnością Rumunii zacząłem się interesować jeszcze na ostatnich latach studiów w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Zainteresowania te kontynuowałem w Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie nauczyłem się języka rumuńskiego i obroniłem pracę magisterską z rumuńskiej polityki kulturalnej okresu Gheorghe Gheorghiu-Deja. Po zakończeniu studiów odbyłem praktykę w Ambasadzie RP w Bukareszcie oraz w Instytucie Polskim w Bukareszcie. Od 2004 r. pracuję w Zakładzie Europy Środkowo-Wschodniej Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, gdzie początkowo zajmowałem się Rumunią, a następnie rozszerzyłem okręg zainteresowań również na inne kraje regionu, przede wszystkim Bułgarię i Republikę Mołdawii. W 2007 r. obroniłem pracę doktorską pt. "Dyktatura Nicolae Ceauşescu 1965-1989: wzrost, stagnacja, upadek" pisaną pod kierownictwem prof. Andrzeja Paczkowskiego. Po uzyskaniu tytułu doktora moje zainteresowania naukowe przesunęły się w kierunku współczesnego systemu politycznego Rumunii. W 2012 r. wraz z dr. Mariusem Stanem z Uniwersytetu Bukaresztеńskiego opublikowałem pracę pt. "Kraj smutny, pełen humoru. Dzieje Rumunii po 1989 roku", poświęconą najnowszej historii politycznej i gospodarczej Rumunii. Jednocześnie utrzymywałem kontakt z życiem naukowym w Rumunii. Po opublikowaniu po rumuńsku dwóch książek, życzliwie przyjętych przez recenzentów i czytelników, stałem się uczestnikiem tamtejszego życia naukowego i publicystycznego.

Praca pt. "System polityczny współczesnej Rumunii" stanowi wynik moich wieloletnich badań nad zagadnieniami związanymi z rumuńskim systemem politycznym, z teoriami dotyczącymi jego rozwoju, a także z praktyką, często odbiegającą od założeń czysto teoretycznych. Praca ta jest pierwszą w Polsce próbą opisu całości zagadnień związanych z systemem politycznym Rumunii. W samej Rumunii również nie opublikowano dotychczas tego typu przekrojowej pracy, choć oczywiście pojawiło się multum prac opisujących poszczególne zagadnienia związane z tym tematem.

Główną tezą pracy jest uznanie, że rumuński system polityczny jest systemem stabilnym, odpornym na większe nawet wstrząsy i że jest to system zbudowany przez ludzi wyrosłych z reżimu totalitarnego, którzy jednak zaadaptowali do lokalnych potrzeb idee i konkretne rozwiązania wypracowane przez zachodnioeuropejskie demokracje. Przystąpienie Rumunii do Unii Europejskiej 1 stycznia 2007 r. wzmocniło tendencje adaptacyjne, a jednocześnie przyczyniło się do dalszej stabilizacji systemu. Jedną z cech charakterystycznych rumuńskiego systemu politycznego jest duży wpływ czynników

personalnych, a zwłaszcza silnych liderów poszczególnych partii oraz kolejnych prezydentów, dlatego też opis ich ugrupowań oraz drogi politycznej stanowi istotną część pracy.

Pod pojęciem „system polityczny" rozumiem tu „ogół uwarunkowań dotyczących działania polityki i państwa, tak w warstwie prawnej i teoretycznej, jak i w warstwie jego funkcjonowania. Mieszczą się w tym, w przypadku Rumunii, zarówno wszystkie trzy rodzaje władzy: ustawodawcza (także na szczeblu europejskim), wykonawcza (także na szczeblu lokalnym) i sądownicza, jak i sposób reprezentacji społeczeństwa przez wyłonionych przez nie polityków. Środki masowego przekazu również stanowią element systemu politycznego, jako pewnego rodzaju jego kontrola i zarazem narzędzie walki politycznej". Jest to definicja będąca połączeniem wszystkich trzech, wyszczególnionych przez Prof. Konstantego Wojtaszczyka, możliwych podejść od zagadnienia: podejścia instytucjonalnego, podejścia strukturalno-funkcjonalnego oraz podejścia systemowego.

Uściślenia wymaga też określenie „współczesna Rumunia". Bez wątpienia zaczęła się ona kształtować 22 grudnia 1989 r., kiedy komunistyczny dyktator Nicolae Ceaușescu wraz ze swą żoną Eleną oraz kilkoma najbliższymi współpracownikami odleciał helikopterem z gmachu Komitetu Centralnego Rumuńskiej Partii Komunistycznej. Tamten moment oznaczał koniec systemu totalitarnego i początek nowej rzeczywistości, nazywanej przez część analityków (szczególnie w latach dziewięćdziesiątych) „post-grudniową" (*post-decembristă*). W języku rumuńskim transformację ustrojową określa się słowem „*tranziție*", co dosłownie oznacza „przejście", zaś w tym konkretnym kontekście oznacza przejście od systemu totalitarnego do demokracji. Należy zatem przyjąć, iż „współczesna Rumunia" to państwo, które istnieje w chwili obecnej, natomiast jego aktem założycielskim było przejęcie władzy przez Front Ocalenia Narodowego 22 grudnia 1989 roku.

Rumuńscy badacze proponują różne daty końca transformacji ustrojowej w tym kraju, choć w zasadzie wszyscy są zgodni, że została ona już zakończona. Zazwyczaj podaje się tu uchwalenie konstytucji w 2003 r., dojście do władzy koalicji centroprawicowej rok później lub przyjęcie Rumunii do Unii Europejskiej w 2007 roku. W omawianej pracy za punkt zakończenia transformacji uznałem uchwalenie nowej ustawy zasadniczej w 2003 roku. Po tym fakcie nie nastąpiły bowiem już żadne zmiany o tak fundamentalnym znaczeniu.

Wychodząc z tego założenia można zaproponować następującą periodyzację transformacji ustrojowej w Rumunii:

- okres rewolucyjny – od grudnia 1989 r. i obalenia Ceaușescu do pierwszych wolnych wyborów i masakry na Piața Universității w czerwcu 1990 roku;
- okres konstytuanty – od czerwca 1990 r. do uchwalenia konstytucji w 1991 r.;
- okres reform – lata 1992–2000, kiedy początkowo zablokowano reformy, a następnie przeprowadzono przyspieszoną restrukturyzację kraju;
- okres ostatecznego kształtowania systemu – od roku 2000 do uchwalenia konstytucji 2003 r.;

- okres dostosowawczy – lata 2003–2007, kiedy zmiany, już zresztą niewielkie, były nastawione na dostosowanie prawa do wymogów Unii Europejskiej;
- okres stabilizacji – po 1 stycznia 2007 r.

System polityczny współczesnej Rumunii był i jest tworzony i zarządzany przez kilka głównych środowisk politycznych. Większość klasy politycznej wywodzi się z Rumuńskiej Partii Komunistycznej. Wybrany w 2014 r. prezydent Klaus Iohannis jest pierwszym politykiem na tym stanowisku, który nie był nigdy członkiem partii komunistycznej, choć w młodości był on członkiem Związku Młodzieży Komunistycznej. Prawie wszystkie główne środowiska polityczne współczesnej Rumunii mają również totalitarny rodowód.

Rumuński system jest wielopartyjny, choć nie brakowało prób ograniczenia sceny politycznej do dwóch głównych ugrupowań. W rezultacie rząd tworzony jest zazwyczaj na zasadzie koalicji kilku partii lub jest rządem mniejszościowym. Takiej sytuacji sprzyja ordynacja wyborcza, która, pomimo wielu zmian, pozostała proporcjonalna, z pewnym jedynie dodatkiem większościowym.

Najważniejszą z partii jest ugrupowanie kierowane przez Iona Iliescu, a następnie przez Victora Pontę. Wywodzi się ono z Frontu Ocalenia Narodowego, który z kolei przejął kadry Rumuńskiej Partii Komunistycznej. W 2001 r. ustabilizowała się nazwa partii; obecnie nazywa się ona Partią Socjaldemokratyczną (Partidul Social Democrat – PSD). Sprawowała ona władzę, samodzielnie lub w koalicji, przez większość czasu, jaki upłynął od 1989 roku.

Drugim z najważniejszych środowisk politycznych jest ugrupowanie skupione kiedyś wokół Petre Romana, a potem wokół Traiana Băsescu. Również ono wywodzi się z Frontu Ocalenia Narodowego, jednakże już w trakcie tworzenia Frontu zaznaczył się podział na polityków bardziej zachowawczych, którzy zaczęli gromadzić się wokół Iliescu oraz tych nastawionych proreformatorsko, których przywódcą został Roman. W 1992 r. grupa ta przejęła władzę we Froncie, z którego w odpowiedzi wycofał się Iliescu. Partia Romana, a później Băsescu przesunęła się w stronę prawicy i wchodziła w sojusze z partiami tego nurtu ideowego, pozostając jednak raczej w centrum. W ostatnich latach drugiej kadencji Băsescu partia ulegała powolnej dezintegracji, aż w 2014 r. połączyła się z Partią Narodowo-Liberalną (Partidul Național Liberal – PNL).

To właśnie PNL stanowi trzeci najważniejszy ośrodek polityczny w Rumunii. Formalnie partia ta jest kontynuatorką ugrupowania założonego w 1875 r., jednakże od samego początku byli komuniści, zorientowani bardziej proreformatorsko niż stronnicy Romana, stanowili w niej istotną grupę. PNL przez cały okres po 1989 r. starała się promować liberalną politykę gospodarczą.

Kolejnym ważnym środowiskiem politycznym była Partia Narodowo-Chłopska Chrześcijańsko-Demokratyczna (Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat – PNȚCD), która była zrestytuowaną partią z okresu międzywojennego. Główną rolę odgrywał w niej Corneliu Coposu, wieloletni więzień polityczny w czasach komunistycznych. Partia doszła do władzy, w szerokiej koalicji, w 1996 r. i próbowała reformować kraj, jednakże jej rządy

skończyły się raczej porażką, zaś samo ugrupowanie uległo marginalizacji i obecnie to środowisko polityczne nie odgrywa prawie żadnej roli.

Oprócz tych najważniejszych, należy również wymienić partię mniejszości węgierskiej, ugrupowania postkomunistycznych nacjonalistów oraz partie małe i efemeryczne, w tym przede wszystkim ugrupowanie magnata medialnego Dana Voiculescu.

Konstrukcja rumuńskiego systemu politycznego oparta jest na dualizmie władz wykonawczych. W Rumunii od początku lat dziewięćdziesiątych toczy się dyskusja, które ze stanowisk jest ważniejsze: prezydenta czy premiera. Model ten, nazwany ironicznie przez znanego rumuńskiego politologa Cristiana Predę, systemem „dualistyczno-konfliktualnym", prowokuje nieustanne napięcie pomiędzy dwoma najważniejszymi postaciami w państwie. Sytuacja taka miała miejsce nawet wtedy, gdy prezydent i premier wywodzili się z tego samego obozu politycznego. Gdy pozostawali w otwartym konflikcie, ich walka determinowała bieg wydarzeń w kraju. Zagadnienie to pozostaje do dziś jedną z najważniejszych cech charakterystycznych rumuńskiego systemu politycznego.

Władza ustawodawcza należy do dwuizbowego parlamentu, zbudowanego według klasycznych wzorców zachodnioeuropejskich. Ponieważ jednak władze wykonawcze mają silną pozycję, parlament nierzadko pozostaje w ich cieniu. Tendencję tę wzmaga fakt, że wiele praw ustanawianych jest wprost przez rząd za pomocą rozporządzeń doraźnych (Ordonanța de Urgență), z pominięciem parlamentu. Tym niemniej to parlament rozlicza rząd z działalności i jest w stanie odwołać premiera, co miało miejsce dotychczas tylko raz. Warto też zauważyć, że wszystkie składy parlamentu obradowały przez pełne kadencje.

Rumuński system polityczny w wymiarze realnego działania wykazuje słabość w przypadku dwóch ważnych dziedzin: sądownictwa i administracji lokalnej. W obu tych kwestiach okazuje się, że często za tworzeniem nowych uwarunkowań prawnych nie szło realne ich wdrożenie, stąd zarówno w sądownictwie, jak i w administracji lokalnej, istnieje dużo przepisów i ustaw, szczególnie z lat dziewięćdziesiątych, które nakładają się na siebie, powtarzają te same wezwania do większej przejrzystości, lecz nie są wdrażane w życie. Przystąpienie Rumunii do Unii Europejskiej w 2007 r. zmieniło jednak dużo w tych dziedzinach. Nieustanny nacisk Komisji Europejskiej na przyspieszenie reform sądownictwa i administracji lokalnej osiąga skutek i w ostatnich latach można zaobserwować realne zmiany w tych dziedzinach. Ważną rolę odgrywa Sąd Konstytucyjny, który w najbardziej dramatycznych momentach okazywał się elementem stabilizującym system polityczny.

Działalność Rumunów w instytucjach Unii Europejskiej oceniana jest, zarówno w Bukareszcie jak i w Brukseli, dość wysoko. Rumunia nie jest w stanie odgrywać większej roli w polityce na najwyższym szczeblu unijnym, jednakże biorąc pod uwagę siłę tego kraju, uzyskuje on relatywnie dobre wyniki. Najsłynniejszym rumuńskim przedstawicielem w instytucjach UE był Dacian Cioloș, komisarz ds. rolnictwa i rozwoju wsi w latach 2010-2014.

Ostatnim z czynników składających się na system polityczny współczesnej Rumunii są mass-media. Początkowo, jak w każdym kraju postkomunistycznym, dominującą rolę odgrywały media publiczne, jednakże w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych rynek zaczął

się nasycać mediami prywatnymi. Obecnie publiczna telewizja TVR nie odgrywa większej roli. Na rynku dominują koncerny medialne związane z najbogatszymi obywatelami kraju. W ostatnim okresie zanotowano ogromny spadek czytelnictwa prasy drukowanej, co jednak jest ogólnoświatową tendencją.

Podsumowując: rumuński system polityczny jest zbudowany na zasadach wypracowanych przez zachodnioeuropejskie demokracje. System ten jest demokratyczny zgodnie ze wszystkimi najważniejszymi definicjami demokracji, w tym z tą podaną przez Josepha A. Schumpetera. Zgodnie z teorią Roberta Dahla, należy rumuński system zakwalifikować jako poliarchię. Według klasyfikacji zaproponowanej przez Arenda Lijpharta system rumuński najbardziej zbliżony jest do systemu konsensualnego, choć nie spełnia on wszystkich jego warunków.

Wśród badaczy w zasadzie nie ma żadnych wątpliwości co do natury systemu rumuńskiego: jest to system demokratyczny, oparty na dorobku zachodnich demokracji. Należy jednak zauważyć, że został on skonstruowany głównie przez osoby wywodzące się z niedemokratycznego systemu komunistycznego. Wiele nawyków z tamtych czasów nadal jest obecnych w funkcjonowaniu państwa, co szczególnie widać poza głównymi miastami. Można więc stwierdzić, iż nowoczesna demokracja rodem z Europy Zachodniej została w dużej mierze po prostu zaadaptowana do potrzeb lokalnych elit o komunistycznej proweniencji.

Należy również zauważyć, że system polityczny Rumunii pozostaje pod ciągłą obserwacją nie tylko rodzimych i międzynarodowych organizacji pozarządowych, lecz również Komisji Europejskiej i innych instytucji unijnych. W raportach produkowanych przez te struktury również wielokrotnie podkreślano, że system ten spełnia standardy demokracji, choć wielokrotnie wskazywano rozmaite przeszkody w implementacji demokratycznych rozwiązań, m.in. związane z wysokim poziomem korupcji.

Rumuński system polityczny, pomimo wszystkich swoich niedociągnięć, jednym z najbardziej stabilnych w obszarze Europy Środkowo-Wschodniej. Szczególnie w porównaniu ze swoimi sąsiadami, Rumunia jawi się jako kraj stabilny i przewidywalny. Czynniki stabilizujące system to przede wszystkim główne środowiska polityczne, o jasnej i czytelnej hierarchii, brak skrajności w myśleniu o polityce (partie postkomunistycznych nacjonalistów praktycznie nigdy nie odgrywały pierwszoplanowej roli) oraz relatywnie długa przedkomunistyczna tradycja ułomnego, ale jednak demokratycznego państwa.

Całościowy opis systemu politycznego współczesnej Rumunii nie tylko uzupełnia dotychczasową wiedzę w Polsce o tym kraju, lecz również jest głosem w toczącej się w Rumunii dyskusji o naturze tego systemu i możliwych jego reformach. Z tego punktu widzenia dzieło to wnosi istotny wkład w rozwój badań nad systemami politycznymi w Europie Środkowo-Wschodniej.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych (artystycznych)

Po publikacji książki pt. „Geniusz Karpat. Dyktatura Nicolae Ceaușescu 1965-1989", poświęciłem się dalszym studiom nad historią najnowszą i współczesnością Rumunii. Rozmaite aspekty historii komunizmu w Rumunii były tematami moich wystąpień na konferencjach naukowych oraz artykułów, m.in. wyboru dokumentów z polskich archiwów na temat Rumunii, *Poland and Romania: The Loyal Republic and the Maverick* [Polska i Rumunia: lojalna republika i indywidualista], Seria „E-dossiers", Cold War International History Project, Woodrow Wilson International Center for Scholars, 2013.

Z biegiem czasu coraz większą wagę przykładałem do współczesnej sytuacji politycznej w Rumunii. Tematyka ta była treścią wielu moich wystąpień w mediach polskich i rumuńskich. Napisałem również szereg artykułów naukowych na te tematy. Najważniejszym jednak dziełem, oprócz „Systemu politycznego współczesnej Rumunii", była wydana w 2012 r. książka napisana wspólnie z doktorem nauk politycznych z Uniwersytetu Bukareszteńskiego Mariusem Stanem pt. „Kraj smutny, pełen humoru. Dzieje Rumunii po 1989 roku". Jest to opis historii politycznej i gospodarczej Rumunii po upadku systemu totalitarnego. Fragmenty dotyczące życia gospodarczego i reform ekonomicznych napisał dr Stan, ja natomiast skupiłem się na przemianach politycznych i stosunkach międzynarodowych.

Rumunia nie była jedynym polem moich zainteresowań. Stopniowo rozszerzałem geograficznie obszar zainteresowań badawczych. W 2009 r. wraz z dr. Aleksandrem Gubrynowiczem i dr. Pawłem Ukielskim opublikowałem dzieło pt. „1989 – Jesień Narodów" traktujące o upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej oraz o pamięci o komunizmie w krajach regionu. Mój udział w tej książce polegał na napisaniu części wstępu oraz rozdziałów o Rumunii i Bułgarii. Oba rozdziały przedstawiały zarys sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w drugiej połowie lat osiemdziesiątych, opis wydarzeń bezpośrednio związanych z końcem systemu totalitarnego oraz podsumowanie tego, w jaki sposób władze i społeczeństwa tych krajów obecnie podchodzą do spuścizny komunizmu. Dzieło to w dużej mierze opiera się na komparatystyce i porównaniach poszczególnych elementów we wszystkich krajach regionu.

Książka „1989 – Jesień Narodów" w 2013 r. została wydana w języku rumuńskim. Do wydania rumuńskiego dopisaliśmy rozdział o Polsce, którego nie było w wydaniu polskim. Mój udział w tym rozdziale to opis konkretnych wydarzeń 1989 r. w Polsce – od obrad Okrągłego Stołu do czerwcowych wyborów i powołania pierwszego niekomunistycznego rządu w Europie Środkowo-Wschodniej. Książka została pozytywnie przyjęta w Rumunii, co ułatwiło publikację w 2014 r. jej wydania węgierskiego. Również na Węgrzech dzieło to spotkało się z pozytywnym odbiorem.

Rozdział o Bułgarii w książce pt. „1989 – Jesień Narodów" nie był jedynym wynikiem moich zainteresowań tym krajem. Opublikowałem kilka artykułów o sytuacji politycznej w Bułgarii w wydawanym przez Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk roczniku pt. „Europa Środkowo-Wschodnia". Wziąłem również udział w grancie pt. „Kara, pamięć i polityka: rozliczenia z przeszłością od czasów II wojny światowej", pod kierownictwem prof. Andrzeja Paczkowskiego, rok rozpoczęcia 2014, rok zakończenia 2017,

Narodowe Centrum Nauki, Program Harmonia, Nr projektu UMO-2013/10/M/HS3/00577, gdzie napisałem opracowania dotyczące rozliczeń ze zbrodniami wojennymi w Rumunii i Bułgarii (nie zostały jeszcze opublikowane).

W swoich badaniach zajmowałem się również Republiką Mołdawii, która historycznie i językowo związana jest blisko z Rumunią. Wyrazem tych zainteresowań był udział w grancie pt. „Europeizacja partii politycznych i grup interesu w kontekście Partnerstwa Wschodniego", pod kierownictwem Dr Agnieszki Cianciary, rok rozpoczęcia 2013, rok zakończenia 2015, Narodowe Centrum Nauki, Program Sonata, Nr projektu 2012/05/D/HS5/1596, gdzie napisałem opracowania dotyczące europeizacji partii politycznych i grup interesu w Republice Mołdawii (nie zostały jeszcze opublikowane).

Sporadycznie badałem również inne kraje regionu. Jeden z artykułów poświęciłem Węgrom (A. Burakowski: Doświadczenia Węgier w Unii Europejskiej [w:] Ryszard Żelichowski (red.) Pierwsza pięciolatka. Małe państwa Europy Środkowo-Wschodniej w Unii Europejskiej, ISP PAN, Warszawa 2010).

Zupełnie innym obszarem geograficznym, któremu poświęciłem dużo uwagi, są kraje Półwyspu Indyjskiego. Państwami tymi interesowałem się jeszcze podczas studiów na Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Nauczyłem się wówczas języków urdu i hindi. Przez kolejne kilkanaście lat poznawałem historię i współczesność Indii i Pakistanu, czego wynikiem była książka „Indie. Od kolonii do mocarstwa. 1857-2013", którą opublikowałem w 2013 r. wraz z kulturoznawcą i indologiem dr. Krzysztofem Iwankiem. W dziele tym napisałem część dotyczącą okresu kolonialnego, od rozpoczęcia przez Brytyjczyków działalności handlowej w Indiach, przez ich ekspansję w XVIII w., Wielkie Powstanie 1857 r., tworzenie systemu nowoczesnego kolonializmu, a także nowoczesnego indyjskiego ruchu narodowego, a następnie wycofanie się Wielkiej Brytanii i powstanie niepodległych Indii i Pakistanu. Po wydaniu tej książki zintensyfikowałem badania nad Indiami jednocześnie zmieniając obszar zainteresowań na system polityczny i bieżące życie polityczne tego kraju.

13.11.2015

Adam Burakowski